

roční zprávy posledních roků. Je dále též otázkou, zda vzájemný styk a společenské vystupování kolegů získává více mezi společnostmi upjatou, škrobenou, než společností, jakou jsme zvyklí vidati na večířích „Všehrdu“. Není každému kolegovi dána možnost, aby mohl parádovati ve fraku a glace rukavičkách a není každý z kolegů nádhau „vysokým společenským stylem“ jiných společností. Kolegové takoví pak ale mají na druhé straně zajisté právo požadovati, aby ani oni nebyli oddalováni od společenského života, ve společnosti jim přístupné. A o tuto společnost, myslím, je povinen postarati se jejich spolek, zvláště tenkrát, souhlasí-li počínání to se stanovami. A umožní i těmto kolegům společenské sebezvdělání, obral si za úkol společenský odbor „Všehrdu“ a úkolu svému dosud plně dostál.

Výiku, jakoby podniky S. O. byly jen vřdělými, beže všech ambic společenských, odmítám poukazem na dosud konané podniky, při nichž vřdy v prvě řadě byla brána v řvahu společenská stránka. Ovšem otázka finanční je pro spolek velmi důležitou. Ostatně je tato otázka směrnicí pro podniky všech spolků s tím jen rozdřlem, že zisk sám k různým řvclům bývá obracen. U nás řvíní základ pro vydávání litografii, tisků a podporu Randova fondu, jinde je podporou fondů externích a jinde zase sleduje řvclé jiné tu více, tu méně důležité.

Snad těchto několik poznámek stačí k tomu, aby oprávněnost S. O. byla dokázána. Chci ku konci ještě zmřniti se o směrnicí, kterou chce se ubřrati S. O. dále. Je pochopitelně, že mohou tak řvčniti jen v zásadních rysech, řve detailech: S. O. jako dosud řvcl kolegům poskytnouti příležitosti ve společnosti jim rovně a přístupné nabřti společenské vyspělosti. Docíliti toho hodlá jednak společenskými zábavami ve vlastním smyslu (plesem' atd.) a pak společnými vřlety a zábavami řvstě spolkovými.

Jedno ovšem řvdam o kolegů i kolegyn o nejdřrazněji, a to jest vzájemnou podporu snah S. A. a pomocnou ruku. Jsem řvřvděn, že bude-li tu společná práce nás všech, pak dojdeme jistě, per ardua, k vytčenému řvclí.

Literatura.

Vladimřr Klecanda: **Obnovění desk zemských po požaru roku 1541.** (Vyřlo ve „Zprávách zemského archivu království Českého“, svazek V. (1918) a také jako zvláštní otisk. Stran 86. 8°. — Strašnému požaru, který vypukl dne 2. řervna 1541 na Malé Straně, a tuto a Hradčany i s hradem zničil, padly za oběť také desky zemské, které byly od starodávna pokládány za „jeden z největřích klenotů království Českého“. Zařly ohněm všechny až na jeden kvatern, který byl náhodou zachráněn. Dr. Klecanda obral si za řvcl vyřliti ve své studii postup při obnovování shořelých zápisů, t. j. při zakládání nových desk, které vedle nových zápisů, vzniklých po požaru, měly obsahovati také zápisry zničené ve starých deskách. — O předmětu tomto psal již roku 1870 Josef Emler, když vydával „Pozřstatky desk zemských král. Českého roku 1541 pohořelých“. Studie Klecandova počřná historickým vyřlčením požaru hradu Pražského a zkázy desk. Ličí zmatek a obavy, které povstaly u stavů, když se zvěř o zkáze desk rozřřřila. Zmatek ten je pochopitelným, když uvážřme, jaký význam měly desky zemské pro tehdejší právní řvivot. Zničřením jich byly poměry právní řvplně ořřřeseny a stavové počali se netrpělivě starati o obnovu desk. Král Ferdinand neměl na jich obnově takový řvžjem, neboť desky zemské byla instituce, která prospřvala k posřření moci stavovské. Jednání o obnovu se proto táhlo a stavové neřekali tudřz s obnovováním shořelých zápisů až do usne-

sení komise k tomu určené, nýbrž když byly založeny nové kvaterny pro běžnou agendu, obnovovali v nich svá stará práva majetková. Zápisy těchto starých práv prováděny byly bezplatně a daly se na základě originálů listin, kšaftů, majestátů a pod., které sloužily před shořením desk z původní doklady při vkládání, nebo na základě nového „příznání dlužníků k deskám zvláště při vkládání věna do desk). Bylo však potřebí určití ještě určitá pravidla, podle nichž by se mohly obnovovat všechny staré zápisy ve všech často dosti spleťtých případech. Tato pravidla vypracovala k tomu sněmem ze stavů vybraná komise, která o věci jednala a výsledek jejího jednání je „Nové zřízení o vyzdvižení desk zemských pohořelých království Českého léta Páně MDXXXI“, které vydal roku 1542 Severin mladší v Starém městě Pražském. Zřízením bylo postaráno o obnovu zápisů deskových a stanovena pravidla, podle nichž stavové mohli prokazovat svá práva a je znovu klásti do desk. Dr. Klecanda líčí zde zajímavě způsob, jakým byla obnovována různá práva buď na základě osobního příznání, podle paměti úředníků podle seznání konšelů, podle registříků (krátkých výtahů desk), podle originálů a výpisů z desk pod pečeti atd. Zde je zajímavá též zmínka o prolomení staré zásady osobního vkládání do desk. Dále je zde důležité líčení zápisů do „register, (nikoliv kvaternů!), které sami sobě kladou“. Pro ty totiž, kdož nemohli žádným způsobem prokázat, že měli nějaký zápis v deskách před jich shořením, založena byla registra — nikoliv desky — zvané „communitatis“, kam si sami kladli svá dědictví. Zápisy tyto musely býti do tří let a 18 neděl veřejně přečteny a nebylo-li jim odpíráno, mohly býti vloženy do desk zemských. Dále přihlíží Dr. Klecanda k obnovám podle jich věcného obsahu a zmiňuje se zvláště o obnově kšaftů, platů kórních o obnově vědomí (svědectví), o obnově listů erbních (kterými panovník uděloval erb neboli znamení vladectví), přijetí do stavu rytířského (na sněmu stavem rytířským), přijetí za obyvatele Čech (udělení inkolátu), a o obnově statků z manství propuštěných. Ze závěrečných kapitol studie Klecandovy dlužno se zmíniti ještě o stati „o poručnicích a sirotcích“, kde se poukazuje na instituci register (inventářů) statků sirotčích a o ručení“ stavu sirotčích na majetku poručníkově. Konečně sluší se zmíniti ještě o kapitole „Spor stavů s králem o obnovu privilegií a zápisův obecných“. Zde líčí se bož Ferdinandův se stavy o povznesení moci královské, snahy stavů po obnovení privilegií zemských, jich registrování a intabulace do desk. Bohužel tato kapitola je psána velice stručně a jsou vytržena z historického rámce, je značně nejasná. Je vůbec slabou stránkou studie Klecandovy, že je psána bez současného — aspoň stručného — líčení dějin politických, neboť bez tohoto politicko-historického rámce jsou některá místa velice jednostranná. Také úvodu, ve kterém by byl objasněn pojem zemských desk, jich původ, historie a význam, knížka Klecandova postrádá. Jinak je zřejmo, že každá řádka je psána s velkou znalostí a s velkou láskou k věci. Hojnost příkladů a poznámek pod čarou objasňuje text, ve kterém je mnoho poukazů na archívní materiál. Méně je citována literatura, ačkoliv je jí dosti. Instituce zemských desk je ve velké souvislosti s právní historií českou. Je stejně historickou jako právníkou. Ba snad více právníkou než historickou. Vyžaduje tedy studium jich bezpodmínečně právnícké erudice. Je velkou předností studie Klecandovy, že snaží se přihlížeti k významu desk zemských pro právní život český. Jen na některých místech vyskytují se omyly v právnícké terminologii (viz na př. „obnova vkladů hypotekárních“ místo správného práva vlastnického, vklady „dlužní“ str. 21., „obnova akt zemského soudu“ místo správného obnova spisů nebo protokolů atd.). Knížka Dra Klecandy je vítaným příspěvkem ke studiu desk zemských a dlužno si přát, aby následovalo brzy další pojednání o této otázce.

Dr. R. H.

Sborník věd právních a státních. Ročník XIX. — 1919 — Praha — Bursík & Kohout — 8° — str. 116. — Konečně se redakci podařilo překonatí nemalé překážky tiskárenské a vydání najednou celý ročník, ovšem v rozměru proti dřívějším letům zmenšeném. XIX. ročník jest obsahem převážně historickoprávní. Z článků dva, dr. Loevensteina o neplodnosti hodnotné teorie rak. školy pro vysvětlení směny a velmi pilná seminární práce Cyrila Horáčka o spotřební statistice obírají se otázkami z národního hospodářství. Druhé dva články jsou práce historické. Prof. Heyrovský pokračuje ve studii o civilním procesu římském. Jest vskutkan charakteristické pro naše poměry, že tak obšírná studie nevyšla knižně samostatně, nýbrž musí býti kouskována po tolika ročnících. Další článek Rauscherův o deputacích německého sněmu říšského v novověku pojednává podrobně o deputacích řádných i mimořádných. Lze tušiti, že studium řádné deputace jakožto orgánu zemského míru bylo Rauscherovi velmi blízké, jak jest možno souditi z jeho nejnovější práce. Skoda že autor se nepokusil o paralelu mezi deputacemi jako výborem stavů a o 100 let pozdějším zemským výborem českým. Tento ročník „Sborníku“ přinesl nám dvě ostré odpovědi na kritiky: prof. Weniga s doc. Sedláčkem a prof. Kadlce s prof. Bidlem. Stať „literatura“ byla napsána prof. Kadlcem, Kaprasem a Jar. Božkem. Uzavřel ji zajímavým rozbořem Krémářova vydání zákona o zabrání pozemků prof. Stieber. Doufáme, že firma Bursík a Kohout příštímu ročníku věnuje lepší úpravu i péči než letošnímu, těšíme se na nové číslo „Sborníku“. Ca.

V. V. Tomek (1818—1918). Na památku jeho stých narozenin vydal Historický spolek. 1918. 8°. Str. 71. Jest velkou škodou, že Histor. spolek nemohl vydati na oslavu Tomkovu jeho Drobné spisy v souborném vydání. Vydal pouze přednášku prof. Novotného a pojednání V. Vojtíška: Tomkův dějepis města Prahy. Přednáška prof. Novotného charakterisuje Tomka po všech stránkách jeho činnosti, osvětluje vědecký vztah vůči Palackému a správně oceňuje jeho činnost politickou. Pojednání archiváře dra Vojtíška líčí penosi Dějepis města Prahy a pozdvihuje některé jeho rysy. Rozbírá některé teorie Tomkovy (na př. o vzniku Starého města: Tomek, Čelakovský, Zycha) a oceňuje význam díla. Přiložen jest vešce důležitý chronologicky sestavený bibliografický přehled literární činnosti Tomkovy prof. Novotného. R.

Dr. Karel Kadlec: Jihoslované a Československá republika. V Praze 1919. Čs. cizin. úřad. „Propagač. knih.“ IX., 8°, str. 11. Kč. 1.20. — Prof. Kadlec pokračuje ve svých studiích o mezinárodních stycích československého národa s národy sousedními neb zpřízněnými. O jeho pojednání „Maďari a československá republika“ srov. 1. sešit. Velikou výhodou obou těchto pojednání jest, že autor si všímá jak historických, tak i novodobých styků. V nové knižce mluví o česko-jihoslovenském souručenství od nejstarší tradice zaznamenané Konstantinem Porfyrogentem a Dalimilem, přes snahy Karla IV. až po dějiny současné doby (Safařík, Havlíček, Slovanský sjezd, zrada Poláků r. 1867 při jednání o dualism), kdy oba národové v den 30. května 1917 podali na říšské radě památné prohlášení o tužbách po politickém osvobození.

Prof. Kadlec ku konci připojuje zajímavou statistiku produkce Jugoslaviie, z níž vyvozuje, že Č. S. R. a Jugoslaviie budou se navzájem doplňovati: tato bude nám importovati zemědělské produkty a my pak jí dodáme výrobky průmyslové. — Knižku tuto napsanou naším nejlepším znalcem jugoslavských poměrů možno vřele doporučiti. Ca.

Rok práce. Vydal Tiskový odbor presidia ministerské rady. V komisi: E. Šolc, s. r. o. v Karlíně. Praha 1919. 8° — str. 215. K 7.50. (Redakci vedl dr. R. Procházka.) — Kniha celá bude zajímati právníky. Dnes však jest to pouhé vylíčení doby jednoho roku po 28.

říjnu 1918, a nelze nám přesně kriticky oceniti vykonanou práci pro nepatrnou chvíli, dělící nás od převratu. Jest to dílo velmi cenné. Jen tolik nutno říci, že s podivem čteme kratinkou zprávu o vysokých školách (str. 126.). Je nepochopitelné, proč tomuto ministerstvu bylo věnováno jen 8 stran, kdežto jiným ministerstvům bylo poskytnuto místa až nadbytek.

Dr. R. Maršan: **Státní bankrot rakouský.** Praha 1919. Fr. Borový. 16°. Str. 30. — O Wallisově patentu a finanční katastrofě 15. března 1811 nepodá tato knížka právníkovi nic nového, neboť slyšel o bankrotu nejen v právních dějinách rakouských, nýbrž byl mu i podán podrobný výklad v národohospodářské theorii. Může tedy Maršanova knížka informovati jen nepravnickou veřejnost, která však četla již o bankrotu dosti v časopiseckých článcích. Jest vskutku litovati, že nenalezneme na těch 30 stranách nic nového. Ca.

Zprávy.

Jubileum prof. Dra. Vančury.

Dne 21. února t. r. bude slaviti přední člen naší fakulty prof. Vančura padesáté narozeniny. Loňského roku dosáhl již dvacátého výročí své habilitace na naší universitě. Z činnosti vědecké uvéstí jest tyto jeho samostatně vydané spisy: *Usucapio pro horede* (1896). *Prelegat dle práva římského* (1902). *Agrární právo římské republiky* (1908, sv. XVII. *Knih. Sborníku*). Prof. Vančura obírá se kromě toho v české literatuře vzácným studiem řeckých papyrů. Vydal z tohoto oboru: *Exekuční listiny dle práva papyrů* (1915), kromě článků ve *Sborníku z téhož oboru: O papyrech znějících majiteli a na řád* (1904) a *O knihách pozemkových v římském Egyptě* (1913). Neméně důležitá než činnost vědecká jest jeho činnost učitelská na naší fakultě. Jistě z právníků nikdo nezapomene jeho jasných výkladů o základních pojmech právních, kterými uvedeni byli v říši právního myšlení. Prof. Vančura má také velké zásluhy o řešení sociální otázky studentské jako jednatel správního výboru Hlávkových kolejí.

Těšíme se, že bude popřáno prof. Vančurovi bohdá v lepších poměrech dosáhnouti všech vytčených cílů na poli vědy i sociálních jeho snah. Rr.

Upozorňujeme kolegy na týdenní schůze, jež pořádá Česká národohospodářská společnost v pondělí (obyčejně) v Obecním domě. Vždy jest přednáška, jejíž téma bývá uvedeno v denních listech ve zprávě o schůzi. Na přednášku navazuje se debata. Ač nikterak nepodceňují přednášky samé, přece v debatě zdá se mi, leží hlavní zisk pro nás. Objevují se názory mnohdy protichůdné, navzájem se potírající, hájené řečníky různého temperamentu. Jest třeba myšlenky vážiti, oceňovati, tvořiti si svůj úsudek. Věda národohospodářská zvláště u nás potřebuje hojně pěstitelů. Jest bohužel smutná pravda, že u nás věnuje se tomuto oboru vědnímu ne pravá péče a jest zajisté dobrým činem, že Česká národohospodářská společnost hledí tento stav změniti. Jest prací mladého dorostu právníckého, aby se tak skutečně stalo.

Nk.

Národní shromáždění československé v prvním roce republiky. Vydalo předsednictvo N. S., 1919, 40. Tiskem „Politiky“. Ve skvostné úpravě (Kyselově) byla vydána prvá ročenka N. S. Shrnutá v ní nejen veškerá činnost N. S., nýbrž úvodem podán vývoj naší revoluce v člancích účastníků. (Zvláště tu jest upozorniti na článek Dra. Soukupa